

Stockholm 1 november 2022

MTR Nordic
Rålambsvägen 17
112 59 Stockholm

Remissvar på Ökad nationell tillgång till kollektivtrafikens biljetter (I2022/01472)

MTR har tagit del av remissutskicket och ger sina synpunkter nedan.

Bakgrund

Regeringen gav den 21 april 2022 Trafikverket i uppdrag att analysera och föreslå en utformning av ett ekonomiskt stöd för att utveckla och anpassa regionala biljettsystem för ökad nationell tillgång till kollektivtrafikens biljetter. Stödet ska kunna lämnas som medfinansiering till de regionala kollektivtrafikmyndigheterna. Trafikverket ska betala ut och kontrollera stödet.

MTR välkomnar finansiellt stöd, men vi anser också att regelverk och styrning av statliga bolag är minst lika viktigt. Innovativa kollektivtrafikföretag är med och bidrar till den allmänna utvecklingen, under rätt betingelser.

Det framgår att syftet är att öka tillgängligheten till kollektivtrafiken, sänka trösklarna för kollektivt resande och därigenom minska klimatpåverkan och vara miljöförbättrande. Fler ska uppmuntras att ställa bilen och förlita sig på kollektivtrafiken i ett hela-resan perspektiv som också skulle kunna inbegripa transportslag som elsparkcykel och dylikt, det vill säga mikromobila lösningar.

Åtgärderna ska syfta till att göra det enklare att resa med kollektivtrafik i Sverige, genom att förenkla tillgången till biljetter och öka graden av harmonisering och samordning av de regionala biljettsystemen. Utredningen har studerat följande områden:

1. Förenklad biljettstruktur avseende regelverk och villkor
2. Förenklade köp av biljetter
3. Nationella biljettsamarbeten
4. Återförsäljning för att nå nya kunder och sammanhang

Ökat resande inom svensk kollektivtrafik är i grunden positivt

MTR kör idag - genom varumärket MTRX - tåg mellan Göteborg och Stockholm. Inom upphandlad trafik ansvarar MTR för tunnelbanetrafiken i Stockholm, pendeltågen i Stockholms län samt Mälartågen. Inom upphandlad trafik är våra regionala kollektivtrafikhuvudmän Storstockholms Lokaltrafik (SL) samt Mälardalstrafik. Som utförare kör vi enligt de uppdrag som våra huvudmän anger.

Vår bild är att det idag pågår ständiga förbättringar hos våra trafikhuvudmän att arbeta med att göra det enkelt att resa. Dock ställer oss i sak positiva till att regeringen om ytterligare vill bidra

till kollektivtrafikens attraktionskraft. Det är dock viktigt att detta stöd, med mera, är något som efterfrågas av de enskilda huvudmännen och att de enskilda lösningarna verkligen harmonieras, så att det inte växer fram 21 nya lösningar som inte talar med varandra. Det vore inte effektivt.

En variant är att låta reformarbetet kanaliseras med Samtrafiken som huvudman. I så fall bör man överväga att hitta en lösning som innebär att Samtrafiken ska kunna få ta del av stödet. Istället för att ge medel till regionala huvudmän kan man finansiera den part som jobbar med att koordinera alla RKM:ers biljetter.

De utmaningar som kunderna i dag upplever är dock inte bara förknippat med resande hos Kollektivtrafikmyndigheter utan gäller för allt resande även när det är en kommersiell aktör som står för utbudet. Vill regeringen öka resor med kollektivtrafiken, bör även översyn göras av lagar och regler för tillhandahållandet av biljetter för både kollektivtrafikmyndigheter och kommersiella aktörer.

Viktigt att konkurrensen inte snedvrids

Om staten genomför de satsningar som är avsatta i budget för år 2022 (200 miljoner kr) och för år 2023 (100 miljoner kr) för att utveckla bokningen av resor inom kollektivtrafiken, är det viktigt att detta sker på ett transparent sätt som inte snedvrider konkurrensen mellan regionerna. Det måste också ske på ett sätt som är förenligt med EU:s statsstödsregler, men det framgår av skrivelsen att detta är bekant materia för regeringen och dess kansli.

Vill regeringen öka resandet med tåg så bör man samla biljettutbudet i en plattform

En stor del av kollektivtrafiken sker idag på räls. Genom att göra det smidigare att boka resor där både regionaltåg (upphandlad trafik) och fjärrtåg (kommersiell trafik) kan paketeras i en biljett, skulle verklig resenärsnytta uppnås. En variant av detta vore att regeringen, via ägardirektiv, ger SJ i uppdrag att öppna upp sin biljettplattform sj.se. Men det kan också handla om att ställa krav på att tillgängliggöra SJ:s biljetter i andra plattformar – såväl i andra operatörers kanaler likväl som på andra försäljningsställen (plattformar som Booking och Expedia är några exempel). Det skulle öka konkurrensen, sänka priset på biljetter och stärka tågets konkurrenskraft.

Trots att Sverige berömmar sig av att vara en avreglerad järnvägsmarknad är alltså en viktig del fortfarande inte avreglerad. Bland annat är det krångligt att få en överblick över biljetterna på fjärrtågen. SJ:s egen plattform utestänger andra operatörer och det försvårar bokningen för resenärerna.

MTR kan konstatera att andan i det uppdrag regeringen gav Trafikverket avseende att ”utveckla och anpassa regionala biljettsystem för ökad nationell tillgång till kollektivtrafikens biljetter” ytterst syftar till att öka andelen kollektivburna resenärer; därför bör man också se över hur det överlag ska bli enklare att boka tågbiljetter, något som kan ske i en ägardialog med SJ samt uppdrag i regleringsbrev.

Vill vi få ett ökat resande över hela Sverige med tåg, bör det finnas krav hos alla säljkanaler att sälja allt utbud inom Sverige. Då elimineras ett stort hinder för kunder och resenärer att kunna välja det för dem det bästa alternativet.

Avslutning

MTR ställer sig positiva till att öka andelen resenärer inom kollektivtrafiken. Detta är bra för mobilitet och ur klimatsynpunkt. Vi vill dock understryka att om regeringen verkligen vill öka resandet med klimatvänliga transportslag, såsom tåg, så skulle av avreglerad biljettmarknad vara minst lika effektivt. Idag finns ingen bokningstjänst där resenären får en överblick över alla biljetter inom tåget i Sverige Detta skapar en barriär mot ökat resande och leder till att fler tar bilen eller flyget – eller tvingas stanna hemma. En framsynt klimat- och infrastrukturpolitik bör adressera denna fråga skyndsamt.

Filip Johansson

VD MTRX